

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 163. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890596826528/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

293.24 *Tromlen*] jernblikkasse anbragt på øret af ældre kakkelovne, og hvorigennem røgen blev ledet.

294.6 *Tinkrampe*] blikstrimmel til forstærkning af træsko.

Fra et Vindue i Vartou

Fra et Vindue i Vartou tryktes første gang sammen med *Et Billede fra Castelvolden* under titlen *To Billeder fra Kjøbenhavn* af H.C.Andersen i *Gæa*, æstetisk Aarbog, udg. af P.L.Møller, 1847, der udkom december 1846.

Historiens tilblivelse er ukendt, men A havde flere gange anslået motivet; således i *Hjertesuk* af en udtjent Damekjole (Repertorium for Moerskabslæsning Nr. 23. 21.10.1829. 368), medens livsbilledet genfindes i *Skygebilleder*, hvor A i diligencen fra Hamborg til Lyneborg møder en anonym gammeljomfru: »i det mørke Øie laas der noget interessant, noget dybt veemodigt, selv naar hun smilede« (28). Ved afrejsen fra Lyneborg får A et sidste glimt af hende: »en Skygge gik over Gardinet, det var hende, der saac efter os ved Vinduet [...] Der ligger virkelig noget Rørende i saadan en gammel Piges stille Klosterliv; hvem veed hvilken Orm der graver dette Hjerte; der ere Følelser og Tanker, vi ofte ikke kunne betrore vore kjerreste Venner« (29). Jvf. endvidere den gamle morlille og de unge piger, der danser udenfor en landsby (72f). Ligeledes kan nævnes et billede af en gammeljomfru i Aarets tolv Maaneder, October (1833; SS XII 153f) i et sceneri, hvori også ambratræet forekommer.

295.4 *Ambratræet*] sandeltræ. – 5 *Vartouf* stiftelse for ældre oprettet 1607 af Christian IV; havde 1666–1934 til huse på hjørnet af Farvergade og Vestervoldgade. – 13 *Sagnet*] iflg. folketroen almindeligt at bygninger kunne stå til evig tid, når noget levende blev begravet derunder; jvf. Thiele² I 147: »Da man engang for mange Tider siden satte Vold om Kjøbenhavn, sank den uden Ophør, og det var fast ikke muligt, at faae den til at staae fast. Da toge de et lidet, uskyldigt Pigebarn, satte hende paa en Stol ved et Bord og gave hende Legetøi og Mundgodt. Og medens hun sad der og gjorde sig tilgode, opbyggede tolv Murere en Hvælving over hende, og, da den var fuldført, kastede de under Musik og klingende Spil Volden derover. Derfor skal den nu være uryggelig!« – 19-21 *Danmarks Konge ... Rede*] Frederik III.s ord, da han blev rådet til at flygte til Norge eller Holland under svenskernes forberedelser til Københavns belejring 1658–59. Vendin-

gen stammer oprindelig fra Job 29.18. Jvf. isørigt A.s digt De Danske og deres Kongs (1830; SS XII 532).

296.11 *Rosenborg*] lystslot opført af Christian IV 1606-34.

Ib og lille Christine

Ib og lille Christine blev trykt første gang i HP-55, der udkom 30.4.1855.

Pga. koleraepidemien i København tilbragte A det meste af sommeren 1853 hos Michael Drewsen (1804-74), ejer af Silkeborg Papirfabrik og grundlægger af Silkeborg. Herfra skriver A 16.8. til Edvard Collin: »Jeg skriver meest Breve, saa lidt paa Biographien, og nogle andre Smaastykker, f Ex [...] »Silkeborg«; – efter Bordet kjøre vi jævnligt! – jeg har isørigt klippet og klistret en ganske phantastisk Lyseskjærm til Fruen, imellem driver jeg ene om ad Heden til, eller fisker eller gaacer og optegner mine Naturstudier for silkommende Digtninger« (BEC II 249f). Skønt den omtalte skildring af Silkeborg er dateret »Silkeborg den 5te August 1853« (O.Bisgaard: Fra Silkeborgs Nybyggeretid. Silkeborg 1935.133) fremgår det såvel af et brev 8.8.1853 til Otto Delbanco (ib. 163), hvis Folkekalender skildringen var bestemt til, som af brevet til Collin, at der er tale om en antedatering, ligesom A jævnsides har arbejdet på en historie. Det fremgår af et brev til Carl B.Lorck 31.8.1853: »Naturen har vel her en Skjønhed, en Storhed, som i høi Grad tiltraler mig, men Sindet kan ikke løfte sig; jeg faaar heller ikke stort bestilt, en lille Fortælling har jeg skrevet, den er ikke ilde, men der er ikke Solstraale deri, thi jeg har selv ingen« (BLorck 283). Skønt A ikke nævner fortællingens navn, må det dreje sig om *Ib og lille Christine*, som isørigt hverken er omtalt i breve, dagbøger eller Airm. Imidlertid er der så mange verbale overensstemmelser mellem Silkeborg-skitsen og historien, at referencen må gælde *Ib og lille Christine*, som dog antagelig er det sidst afsluttede af de to arbejder.

Historien er endnu en variation over motiverne med dreng og pige, der er barndomsvenner, og hvor drengen forbliver ugift af ulykkelig kærlighed, den modfældne frier og Gud, der leder alt til det bedste, som A i 1852 havde behandlet i *Under Piletræet* (se oven s. 153f).

297.3 »Aasen«] sml. Silkeborg: »Vi tage gjennem Skoven op over Aasen, »Aa-Ringen«, kalder Bonden den [...] I lang Strækning og i Høide med de største Træer løfter sig Aasen, som var den en Vold, i cyclopiske Tider opkastet ved Menneskehænder« (Folkekalender for Danmark 1854; SS VI 274), jvf. også Dagbøger III 392. – 15 *Slav*] stov,